

2008 M. ARCHEOLOGINĮ SEZONĄ BEBAIGIANT

ANDRA SIMNIŠKYTĖ

2008 m. lapkričio 28–29 d. archeologai 29-tą kartą susibūrė į kasmetinę tapusią, kitaip dar „ATèeLine“ vadinamą konferenciją „Naujausi archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje“.

Renginio prototipas – ataskaitinės archeologų ir etnografų (nuo 1976 m. jos pradėtos rengti atskirai) konferencijos, skirtos lauko ekspedicijų rezultatams aptarti. 1950 m. gruodžio mėn. tuometinėje Lietuvos TSR mokslų akademijoje pirmą kartą įvyko Lietuvos TSR istorijos instituto ir Vilniaus universiteto Archeologijos ir etnografijos katedros bendras susirinkimas, skirtas 1948–1950 m. ekspedicijų rezultatams aptarti. Pranešimus skaitė archeologai: P. Kulikauskas, Černiauskas, A. Tautavičius, O. Navickaitė, Kulikauskienė. Netrukus konferencijos tapo nuolatinės, nusistovėjo jų rengimo tvarka – kas dvejus metus, kartais spalio, o dažniausiai gegužės mėn. Ilgametė konferencijų metraštininkė Laima Vaitkunskienė jas anotuodavo nuosekliai suskaičiavusi. 1950–2000 m. įvyko 24 tokie renginiai.

Konferencijos vykdavo Mokslų akademijos, vėliau Lietuvos istorijos instituto patalpose. Jose dalyvaudavo instituto, universiteto, muziejų atstovai, svečiai iš Estijos, Latvijos, Rusijos. Nepriklausomybės vėjai įnešė įvairovės renginio vietas prasme. XIX konferencija 1990 m. įvyko tuometiniuose Menininkų rūmuose (dabartinėje Prezidentūroje). Vėliau suorganizuotos kelios išvažiuojamosios konferencijos: 1992 m. buvo pasiekti Biržai, o 1994 m. duris atvėrė Kernavė. XXII vėl kuriam laikui grįžo į instituto patalpas, tiesa, jau naujoje vietoje – Kražių gatvėje.

Įprastą konferencijos pobūdį imta keisti kita kryptimi – siekta suteikti tematinį atspalvį. 1998 m. konferencija Vilniuje skirta archeologinių žvalgomųjų ekspedicijų 50-mečiui paminėti, 2000 m. Palūšėje vykusio konferencija pavadinta „Archeologijos mokslo ataskaitos taškai“. Paantraštės renginio pobūdžio iš esmės nepakeitė. Tik 2003 m. Užutrakyje vykusio konferencija „Gamtos mokslų ir naujų technologijų taikymas archeologijoje“ gerokai nutolo nuo tradicinio formato. Tuo metu konferencijos rengimo tvarka buvo kiek sutrikusi (turėjo įvykti 2002 m., tačiau susiklosčius tam tikroms aplinkybėms LII Archeologijos skyriaus posėdyje 2002-01-30 pritarta idėja nukelti ją į kitus metus), persipynusi su tuo metu Vilniaus universiteto Archeologijos katedros rengtomis konferencijomis, skirtomis metų tyrinėjimų rezultatams aptarti. Iki tol bendromis Lietuvos istorijos instituto (vedančioji institucija), 1989 m. susikūrusios Lietuvos archeologijos draugijos bei kitų partnerių pajėgomis rengtų konferencijų organizavimo iniciatyva nuo 2005 m. atiteko Lietuvos archeologijos draugijai. 2006 m. likviduojant tiek paties renginio, tiek ir ATL leidinio „išsiskolinimą“, buvo surengtos net dvi konferencijos: sausio 11 d. VU Senato salėje renginys buvo skirtas archeologiniams tyrinėjimams 1992 ir 1993 m., o lapkričio 17–18 d. Dubingiuose buvo paminėtas leidinio „Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje“ 40 metų jubiliejus, kurį lydėjo tais pačiais metais išspausdinti „ATL'ai“ ir už 2004 m., ir už 2005 m. Nuo tada konferencijos rengiamos kasmet ir vis kitoje vietoje: 2006 m. Dubingiuo-

se, 2007 m. aplankyti Trakai, o 2008 m. archeologai suvažiavo į Kauną, į **XXIX archeologų konferencija**.

Šiuo Lietuvos archeologijos draugijos veržlios veiklos etapu „ATL“ konferencijos vėl tapo tarptautinės. Ne išimtis ir konferencija Kaune, kur dalyvavo svečiai iš Baltarusijos (H. Semiantchiuk), Latvijos (R. Spirgis, L. Palma, V. Bebre), Estijos (A. Kraut, Ü. Tamla, E. Oras), Kaliningrado srities (K. Skvorzov, R. Shirouhov) ir Lenkijos (M. Karczewska, M. Karczewski). Pranešėjai iš užsienio pateikė glaustos informacijos apie jų kraštuose vykdomus tyrimų projektus, pristatė naujausių archeologinių kasinėjimų rezultatus. Tarptautinės konferencijos Kaune naujiena – sinchroninis vertimas. Jis nebuvo itin sklandus, tačiau pagirtinos organizatorių pastangos suteikti galimybę Lietuvos archeologams seniausias tradicijas turinčioje konferencijoje skaityti pranešimus valstybine kalba.

Lietuvos atstovai perskaitė 7 pranešimus. Trijuose iš jų pristatyti skirtingų paminklų tipų tyrimų rezultatai: gyvenviečių Stančiuose paieškos (L. Tamulynas), Jakšiškio pilkapyno 2000–2007 m. tyrinėjimai (A. Simniškytė) bei Kalnelio piliakalnio II papėdės gyvenvietės ir kaimavietės tyrimai (E. Vasiliauskas). Dar trys pranešimai buvo skirti miestų archeologijai. R. Žukovskis supažindino su XV–XVI a. kapinyno Aguonų g. 10, Vilniuje,

kasinėjimų rezultatais, o R. Jonaitis ir I. Kaplūnaitė apibendrina naujausius Vilniaus rotušės aikštės tyrimus. I. Masiulienė išsamiai pristatė archeologinių tyrimų Klaipėdos senamiestyje, sklype Kurpių g. 3, rezultatus. Konferencijos pabaigoje V. Vaitkevičius pasidalijo išpūdžiais iš Neris ekspedicijos, kurios tikslas buvo paminėti prieš 150 metų vykusią Eustachijaus Tiškevičiaus kelionę Nerimi ją pakartojant ir naujai pažvelgiant į praeitį.

Leidinys „Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje“ renginio metu dar nebuvo išvydęs dienos šviesos. Vietoj jo K. Skvorzov ir vienas jo redaktorių V. Šimėnas pristatė naują leidinį „Germania–Sarmatia“.

Konferencijos dalyvių kitą dieną laukė apžvalginė ekskursija po Kauno fortus (A. Pociūnas) ir senamiestį bei pilį (A. Žalnierius).

Konferencija Kaune simboliškai užbaigė 2008 m. archeologinį sezoną. Darbų ratas vėl gręžiasi į pradžią. Prasideda naujas ciklas, o jo pradžioje – Lietuvos archeologijos draugijos ir Lietuvos nacionalinio muziejaus organizuojami ketvirtadienio vakarai. Pirmųjų susitikimų metu buvo pasakojama apie kunigą Juozapą Žiogą (V. Ostašenkovienė ir A. Šapaitė) ir Vladimirą Kaširskį (G. Zabiela, L. Kurila). Temos pasirinktos neatsitiktinai – artėjančių istorinių jubiliejų dvasioje vakarai skirti archeologijos istorijai.